

[Finansministeren]

De nævnte realøkonomiske forhold bag underskuddet på *drifts-, anlægs- og udlånsbudgettet* kan aflæses direkte på det fremsatte forslag. Således kan godt halvdelen af stigningen i underskuddet i de senere år tilskrives de øgede udgifter til arbejdsløshedsdagpenge. Udgifter til beskæftigelsesfremmende foranstaltninger vejer ligeledes tungt. Hertil kommer, at renteudgifterne på statens indenlandske og udenlandske gæld ligeledes er steget kraftigt i de senere år. Dette skyldes, at det har været nødvendigt at nedbringe den vækst i pengemængden, der er en følge af den beskæftigelsesfremmende finanspolitik, ved at optage indenlandske statslån, samt at der har været optaget betydelige udenlandske statslån til styrkelse af valutareserverne.

Medens der således er en snæver sammenhæng mellem den samfundsøkonomiske udvikling og udviklingen på budgettets drifts-, anlægs- og udlånsposter, gælder dette ikke for budgettets kapitalposter. Disse poster har overvejende betydning for kapitalmarkedet. Dette fremgår klart, hvis man f. eks. betragter Den sociale Pensionsfonds obligationskøb og overførslerne til ATP, som ligeledes anvendes til køb af obligationer. Disse to poster udgør hovedparten af udgifterne på kapitalbudgettet, når der ses bort fra afdrag på statsgæld. De omfattende obligationskøb, der sker ved disse transaktioner, har en gunstig indvirkning på obligationsmarkedet til gavn for boligbyggeri og erhvervsinvesteringer. Obligationskøbene og de øvrige kapitalposter bortset fra afdrag på statsgæld udgør sammen med underskuddet på drifts-, anlægs- og udlånsposterne *nettokasseunderskuddet*.

For at undgå at underskuddet på statsfinansierne skulle slå igennem som en uønsket forøgelse af den private sektors pengeforsyning, har det været regeringens politik at sælge statsobligationer og statsgældsbeviser svarende til en del af underskuddet.

Afdragene på disse lån samt på statens udenlandske lån udgør sammen med nettokasseunderskuddet statens *bruttokasseunderskud*. Dette underskudsbegreb er overvejende af kapitalmarkedsmæssig interesse. Det ville derfor være ønskeligt, om den offentlige debat om statsfinansierne i noget højere grad kunne rettes mod drifts-, anlægs- og udlånsposterne, således som tilfældet da også er i de fleste andre lande. Bruttokas-

seunderskuddet er i væsentlig grad påvirket af den stærke vækst i afdragsbetalingerne på statens indenlandske gæld, og denne stærke vækst er igen en direkte følge af underskuddets størrelse og af beslutningerne om at optage forholdsvis kortfristede statslån fremfor at vælge mere langfristede låntyper. Baggrunden herfor er et ønske om dels at undgå at påvirke den lange obligationsrente opad, dels at forbedre mulighederne for at påvirke omfanget af den kortfristede private kapitalimport og endelig at søge at tilfredsstille et behov på markedet for kortfristede fordringer. Eftersom hovedparten af afdragene på den indenlandske statsgæld erfaringsmæssigt umiddelbart bliver genplaceret i nye statslån, er disse transaktioner således helt overvejende af betydning for kapitalmarkedet.

17. Som det fremgår, er det vigtigt at anlægge et nuanceret syn på underskuddet på statsfinansierne og de enkelte posters virkning på samfundsøkonomien. Med de nuværende udsigter må det forventes, at der i en årrække fremover fortsat vil blive tale om betydelige underskud. Regeringen vil som hidtil søge at neutralisere uønskede pengepolitiske virkninger heraf og vil derfor i den kommende folketingssamling fremsætte lovforslag om bemyndigelse til at optage indenlandske statslån.

De hidtidige erfaringer har vist, at det er muligt at håndtere de problemer, som underskuddene rejser, herunder påvirkningen af kapitalmarkedet. Men de voksende låneoperationer og genplaceringer kan på længere sigt medføre en større usikkerhed i tilrettelæggelsen af pengepolitikken. Det er derfor vigtigt, at salgspolitikken nøje afpasses efter de øvrige pengepolitiske instrumenter og efter udviklingen på obligationsmarkedet.

V. Nærmere om visse hovedposter.

18. På finanslovforslagets udgiftsside sondres normalt mellem *rammebelagte* (bevillingsstyrede) udgifter og *lovbundne* udgifter. Hertil kommer visse udgifter uden for rammer samt reserver. Endvidere opføres også en række indtægter, herunder salgsindtægter m. v., på udgiftsbudgettet.

Stigningen i udgifterne på finanslovforslaget kan, ud over pris- og lønstigninger, stort set henføres til det lovbundne område, idet